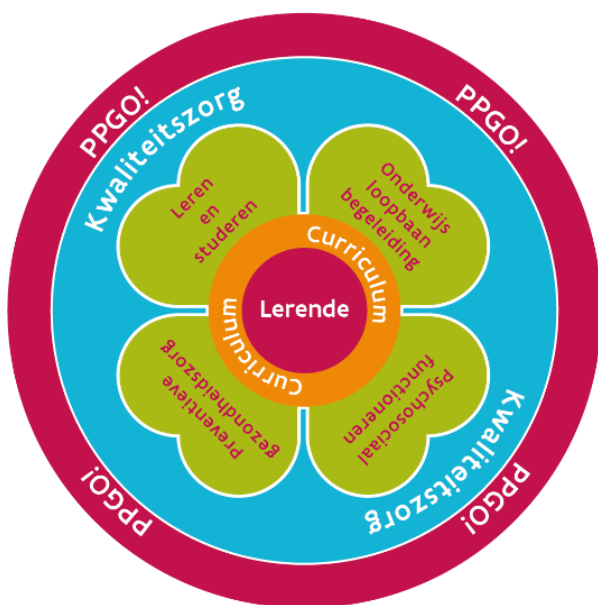

Versie 20.03.2024

Inleiding

Het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) genereert zijn maatschappelijke opdracht uit het [decreet leerlingenbegeleiding](#). Centra hebben de opdracht leerlingen te begeleiden in hun functioneren op school en in de maatschappij. Het centrum biedt hiervoor kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding aan (decreet LLB, Art. 4). Subsidiar aan de rol van school en ouders/opvoedingsverantwoordelijken verwerft het CLB een eigen plaats in het onderwijs- en jeugdhulplandschap en werkt het op vier begeleidingsdomeinen: leren en studeren (L&S), onderwijsloopbaan (OLB), psychisch en sociaal functioneren (PSF) en preventieve gezondheidszorg (PGZ). Kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding door school en CLB resulteert in het bevorderen van de totale ontwikkeling, het verhogen van welbevinden van leerlingen, het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten en het creëren van meer gelijke onderwijskansen en het reduceren van sociale ongelijkheid in gezondheid (decreet LLB, Art. 4). Om dit te realiseren voeren school en CLB een geïntegreerd beleid op leerlingenbegeleiding dat het belang van elke leerling centraal stelt, participatief tot stand komt en gedragen, doelgericht, systematisch, planmatig, transparant en discreet is. Dit beleid is afgestemd op de noden van de leerlingenpopulatie.

Het begeleidingsdomein leren en studeren heeft als doel leerlingen te ondersteunen om het leren te optimaliseren en het leerproces te bevorderen door leer- en studievaardigheden te ontwikkelen en te ondersteunen.

Onderwijsloopbaanbegeleiding ondersteunt leerlingen om zelfkennis te ontwikkelen, inzicht te verwerven in de structuur en mogelijkheden binnen onderwijs en de arbeidsmarkt en ondersteunt hen om adequate keuzes te leren maken. Op vlak van psychisch en sociaal functioneren worden de leerlingen ondersteund om hun welbevinden te bewaken, te beschermen en te bevorderen zodat leerlingen op een spontane en vitale manier tot leren kunnen komen en zich kunnen ontwikkelen tot veerkrachtige volwassenen. Het begeleidingsdomein preventieve gezondheidszorg beoogt de gezondheid, groei en ontwikkeling te bevorderen en te beschermen, alsook het groei- en ontwikkelingsproces op te volgen en tijdig

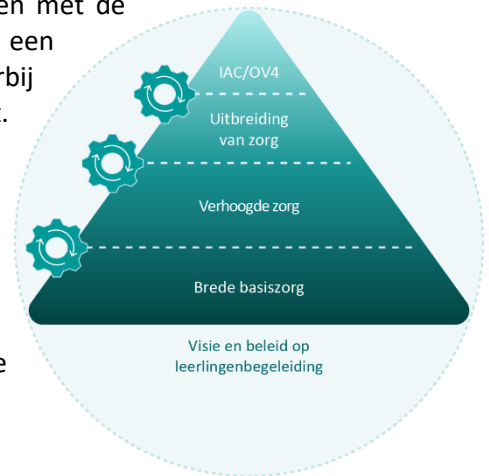
risicofactoren, signalen en symptomen van gezondheids- en ontwikkelingsproblemen te detecteren ([decreet LLB, Art. 4 §2](#)). De verschillende begeleidingsdomeinen zijn aan elkaar gerelateerd en beïnvloeden elkaar. Het functioneren van een leerling wordt altijd bekeken in wisselwerking met de context op school en thuis. Binnen leerlingenbegeleiding streven we naar een optimale afstemming tussen de noden van de leerling en het aanbod in de context.

Naast het decreet leerlingenbegeleiding genereert het CLB ook opdrachten vanuit het decreet betreffende de integrale jeugdhulp, met de daarbij horende rechten zoals beschreven in het [decreet rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp](#). Het gaat onder andere over het gepast omgaan met [verontrustende situaties](#).

POC+

bewaard op 21-03-2024

Om hun opdracht waar te maken, werken CLB en school nauw samen met de leerling, ouders/opvoedingsverantwoordelijken¹ en externe partners in een [zorgcontinuüm](#). Dit zorgcontinuüm verduidelijkt ieders rol en houdt daarbij steeds voor ogen dat de leerling aan het stuur van het eigen traject staat. In deze tekst beschrijven we de rol van het CLB in de wijze waarop we de CLB-kernactiviteiten geïntegreerd benaderen, geënt op één of meerdere begeleidingsdomeinen (L&S, OLB, PSF en PGZ) en specificeren de werkingsprincipes hierin.

Werkingsprincipes CLB

Bij het vervullen van hun opdracht werkt een CLB volgens onderstaande werkingsprincipes, zoals bepaald door het [decreet LLB](#), Art. 8:

- onafhankelijk en stelt het belang van de leerling centraal
- leerling- en schoolnabij
- kosteloos voor de leerling, de ouders en de school
- subsidiair
- multidisciplinair
- met respect voor het beroepsgeheim en ontwikkelt een deontologische code die minimaal het onafhankelijke optreden van de personeelsleden waarborgt
- met respect voor het pedagogisch project van de school
- netoverstijgend samen
- proactief / preventief²
- de rechten van de leerling conform het decreet rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp³

Leerlingenbegeleiding: een samen-verhaal én een geïntegreerde benadering

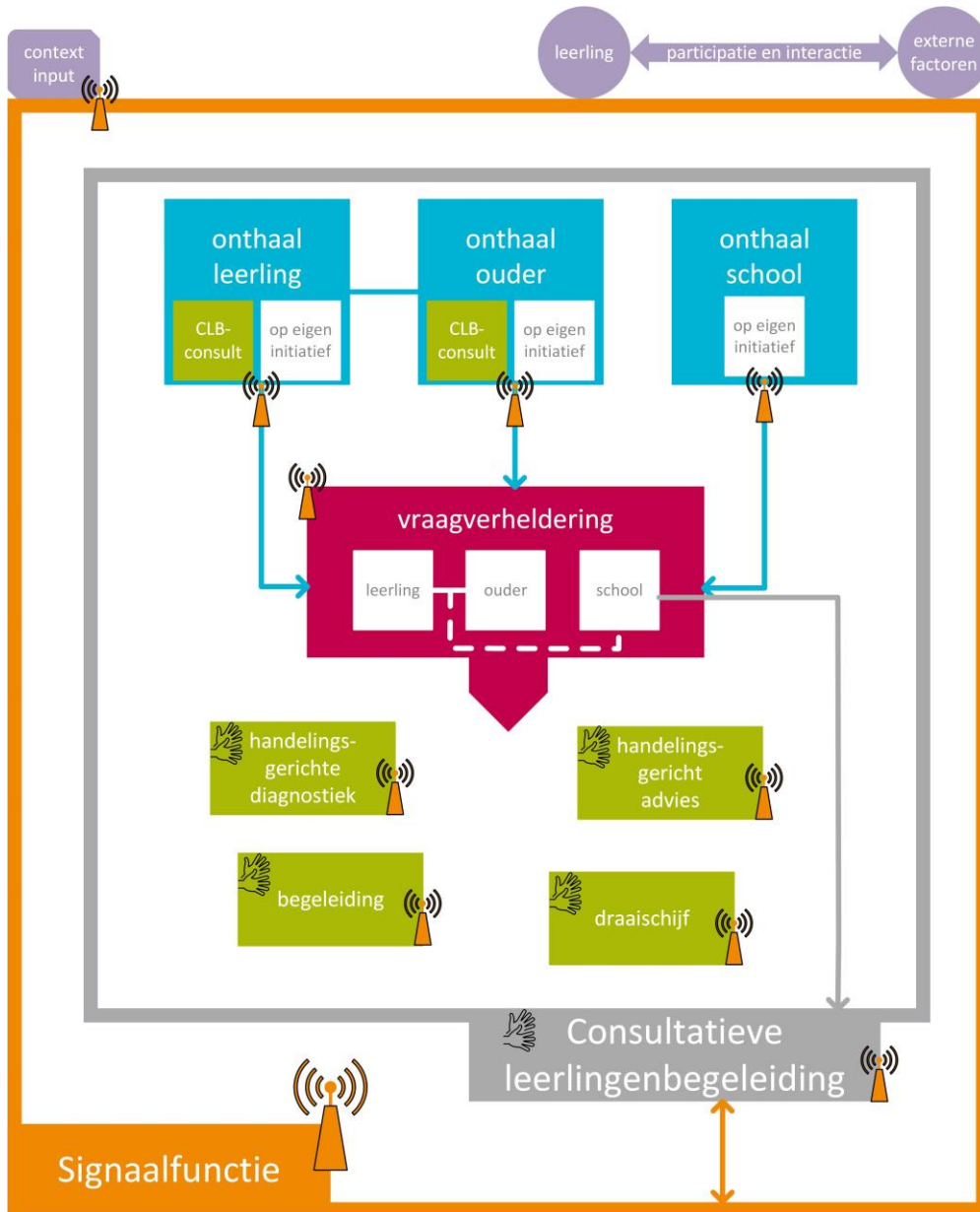
De school en het CLB (en andere betrokken actoren waaronder het leersteuncentrum (LSC), de pedagogische begeleidingsdienst (PBD)...) vertrekken vanuit een gezamenlijk beleid op leerlingenbegeleiding dat is afgestemd op de noden van de leerlingenpopulatie en de context. Hierbij worden het zorgcontinuüm en de vier domeinen binnen leerlingenbegeleiding als kaders gehanteerd.

Leerlingenbegeleiding door CLB is een aaneenschakeling en verwevenheid van verschillende kernactiviteiten en werkingsprincipes die inhaken op elkaar, elkaar aanvullen of verrijken. Subsidiair aan ouders en context (bijvoorbeeld vertrouwenspersoon, familie...), school en/of andere relevante actoren biedt het CLB een adequaat antwoord op de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling.

¹ Om de leesbaarheid van de tekst te vergroten spreken we in wat volgt steeds over de ouder(s), maar bedoelen we ook de opvoedingsverantwoordelijke(n) indien van toepassing.

² Dit werkingsprincipe wordt niet expliciet vernoemd in artikel 8 van het decreet LLB. Het zit wel vervat in de definitie van leerlingenbegeleiding dewelke naast begeleidende maatregelen ook preventieve maatregelen inhoudt. Daarnaast wordt dit werkingsprincipe opgenomen als ontwikkelingsschaal van de onderwijsinspectie. Gezien de belangrijkheid en onze visie hierop, voegen we het hier expliciet toe.

³ Dit principe wordt niet vernoemd in artikel 8 van het decreet LLB, maar via DRM is dit van toepassing op de taken inzake jeugdhulp geboden door CLB.

Signaalfunctie en consultatieve leerlingenbegeleiding

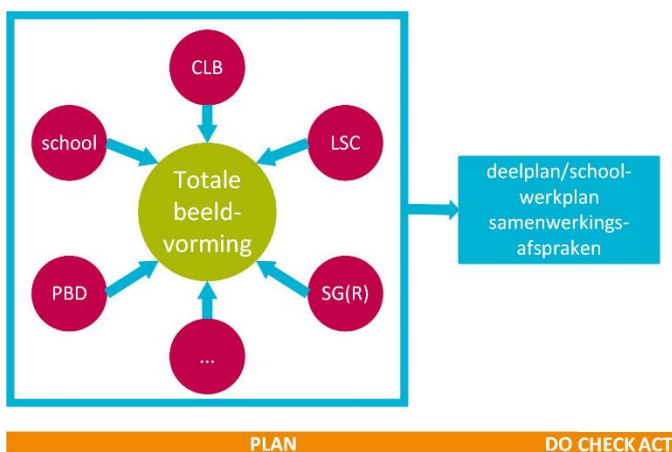
Het CLB heeft twee schoolversterkende kernactiviteiten: de signaalfunctie en de consultatieve leerlingenbegeleiding. Beide kernactiviteiten hebben een sterke proactieve en preventieve waarde binnen de leerlingenbegeleiding. Daarnaast hangen ze nauw samen, niet enkel onderling maar ook in relatie tot de vraaggestuurde werking van het CLB.

De **signaalfunctie** wordt door het decreet LLB als volgt omschreven: indien het CLB noden vaststelt in de leerlingpopulatie of een probleem of onregelmatigheid vaststelt in het beleid op leerlingenbegeleiding

brengt het CLB de school hiervan op de hoogte. Deze kernactiviteit wordt verder geconcretiseerd en geoperationaliseerd door de [GO! CLB specifieke visietekst](#).

Doorheen het inzetten van de verschillende kernactiviteiten detecteert het CLB noden bij leerlingen. Daarnaast detecteert het CLB bevorderende en belemmerende factoren in het beleid op leerlingenbegeleiding van de school. Deze bevindingen koppelt het CLB 'ad hoc' terug. Daarnaast objectificeert het CLB-team deze bevindingen aan de hand van data en gaan CLB, school en eventuele andere actoren (leersteuncentrum, PBD, scholengroep...) hierover in dialoog. Data worden daarbij breed aanschouwd: naast LARS en andere zinvolle data omvat dit ook het kwalitatieve/narratieve: wat ervaren we als team, welke effect/impact heeft dit op leerlingen, welke noden herkennen we als team... Het CLB bespreekt deze relevante data (beeldvorming) met de school teneinde het schoolbeleid op vlak van leerlingenbegeleiding te versterken. Daarnaast kan het CLB ook externe partners aanbevelen of inschakelen ter versterking van het schoolteam (vb. Netwerk Islamexperten, Arktos – Connect...).

Alle betrokken actoren maken een eigen analyse op, delen deze met elkaar en leggen deze samen om te komen tot een 'totale beeldvorming' omtrent de leerlingenbegeleiding. Vanuit deze beeldvorming worden gezamenlijke doelen en prioriteiten vastgelegd. Deze zorgen voor een bijsturing of een aanvulling in het schoolwerkplan en/of het deelplan van de school en het beleidsplan en/of het kwaliteitsplan van het CLB. De doelen en prioriteiten die gezamenlijk tot stand komen, worden ook neergeschreven in de schoolspecifieke samenwerkingsafspraken.

School, CLB, LSC, PBD en andere actoren denken van hieruit samen na welke prioriteiten de school wil aanpakken en wat de subsidiaire rol van CLB, PBD, LSC hierbij kan zijn. Indien het CLB-team op basis van aanwezige inhoudelijke expertise de leerkrachten of het schoolteam kan versterken, dan zet het CLB aanvullend **consultatieve leerlingenbegeleiding** in. Zo niet, kan het CLB externe partners aanbevelen of inschakelen. Scholen kunnen ook rechtstreeks vragen stellen op vlak van consultatieve leerlingenbegeleiding. Hiertoe formuleren ze een vraag naar versterking van de leerkracht of het schoolteam rond een specifieke problematiek binnen een groep of klas.

Vanuit GO! CLB definiëren we deze [kernactiviteit](#) als volgt: "Het CLB versterkt het schoolteam door hen doelgericht en planmatig te ondersteunen bij hun analyse en aanpak van individuele leerlingen of groepen van leerlingen. Dit kan zowel gebeuren na een vraag van de school als op initiatief van het CLB."

Beide schoolversterkende CLB-kernactiviteiten kunnen ook **gelijktijdig, aansluitend en/of complementair met de vraaggestuurde of leerlinggebonden kernactiviteiten** worden ingezet. Ze dragen zo bij aan de bestendiging van de effecten op leerlingbegeleiding op lange termijn, zowel voor de individuele leerling, de leerlingenpopulatie als voor wat betreft de versterking van de schoolinterne actor. Het is dus belangrijk om ook vanuit de (leerlinggerichte) begeleiding continu de reflex te maken naar wat de schoolinterne actor nodig heeft om de leerling verder te ondersteunen en hoe de brede basiszorg en verhoogde zorg op school verder kunnen worden versterkt. Het CLB-team baseert zich hiervoor op de bevindingen, conclusies... vanuit de reeds gelopen trajecten of begeleidingen. Zo zet het CLB-team tijdens en/of na het doorlopen van een HGD-traject verder in op consultatieve leerlingenbegeleiding om de adviezen mee te helpen vertalen naar de zorg op school en de effecten mee op te volgen. Op deze manier kunnen ook noodzakelijke maatregelen voor individuele leerlingen geïnstalleerd worden als leerlingoverstijgende en klasdoorbrekende maatregelen binnen brede basiszorg en verhoogde zorg.

De vraaggestuurde of leerlinggebonden werking van het CLB

De betrokkenheid van het CLB in het proces van de vraaggestuurde leerlingenbegeleiding start steeds met het ontvangen en onthalen van een vraag, gesteld door de leerling, diens ouder(s) of de school. In de voorbereiding van een CLB-consult (medische vragenlijsten, SPARK, Gezond Leven Check het even) of tijdens het CLB-consult zelf wordt hier expliciet naar gevraagd (zie verder).

De vragen die scholen stellen vertrekken steeds vanuit de aanwezige brede basiszorg en verhoogde zorg op school en de afweging van de mate waarin de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van een leerling en de ondersteuningsbehoeften van een leerkracht of het schoolteam hierbinnen kunnen worden opgevangen. Bij vragen vanuit de school wordt altijd bekeken in welke mate de leerling en/of diens ouders⁴ akkoord gaan met de aanmelding en welke vraag de leerling/ouder zelf heeft. De school toetst deze toestemming af alvorens men de vraag stelt aan het CLB⁵. Vanuit het recht op participatie en met het oog op constructieve samenwerking, staat (de vraag van) de leerling steeds centraal binnen de begeleiding en gaat het CLB maximaal op zoek naar de gedeelde vraag. Het CLB streeft ernaar om de leerling, ouders en eventuele netwerkpartners maximaal te betrekken bij de leerlingenbegeleiding op school.

Het **onthaal** is het eerste contact tussen het CLB en de leerling, de ouder(s), de school en/of reeds betrokken netwerkpartner(s) rond een leerlinggebonden vraag⁶. Het centrum beluistert het aanmeldingssignaal (decreet LLB). Ook tijdens een CLB-consult worden vragen van de leerling onthaald (of de ouder(s) in geval van een eerste kleuterconsult). Daarnaast kunnen ook signalen worden gecapteerd.

Vraagverheldering wordt door het decreet LLB als volgt gedefinieerd: het centrum werkt samen met de hulpvrager of een betrokken dienst, om de problemen van een leerling systematisch in kaart te brengen en te verkennen welke mogelijke activiteiten ingezet kunnen worden.

De CLB-medewerker verheldert de initiële vraag van de vraagsteller en gaat ook bij de andere betrokken partners na wat hun vraag is. Hierbij zijn er verschillende scenario's mogelijk:

- Na vraagverheldering bij de leerling en/of diens ouder(s) is de vraag duidelijk waarmee het CLB aan de slag gaat. Het CLB bevraagt daarbij of de leerling⁷ en/of diens ouder(s) toestemming geven om de relevante info te bespreken met de school. Er zijn twee mogelijkheden:
  - De leerling en/of diens ouder(s) geven toestemming. Een vraagverheldering door het CLB bij de leerkracht of een schoolinterne actor (waaronder bijvoorbeeld een zorgcoördinator of leerlingenbegeleider) is noodzakelijk om ook hun vraag te beluisteren, en te komen tot een gedeelde vraag. Ook deze info wordt meegenomen naar de triage (zie verder).
  - De leerling en/of diens ouder(s) geven geen toestemming of de vraag is van die aard dat het bespreken met de school niet nodig/relevant is (bijvoorbeeld omdat de noden zuiver binnen de thuiscontext liggen). Indien de leerling en/of de ouders niet wensen dat de school op de hoogte wordt gebracht van hun vraag, dan kan het CLB een handelingsgericht advies, begeleiding en/of draaischijffunctie inzetten.

⁴ Naargelang de bekwaamheid van de leerling, conform het decreet rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp

⁵ Bekwame leerlingen en ouders van niet bekwame leerlingen zijn vrij om op het aanbod van het centrum in te gaan, behalve bij een aantal specifieke begeleidende situaties: de uitvoering van de systematische contacten en de profylactische maatregelen, de leerplichtbegeleiding en het inzetten van de signaalfunctie en de consultatieve leerlingenbegeleiding, ter versterking van de school en het lerarenteam (decreet LLB, Art. 9). Dit noemen we de verplichte begeleiding. Ook indien er sprake is van verontrusting, wordt hiervan afgeweken.

⁶ We verwijzen naar het Algemeen Diagnostisch Protocol van Prodia voor meer informatie omtrent de kernactiviteit 'onthaal'.

⁷ Zie bepalingen omtrent bekwaamheid zoals voorzien in het Decreet Rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp

Om de uitbreiding van zorg kwaliteitsvol en onderbouwd te laten verlopen, is de school altijd een belangrijke schakel binnen het traject. Het is dan ook aan de CLB-medewerker om aandacht te hebben voor het belang en de meerwaarde van het betrekken van de school als partner. (uit: ADP, Prodia)

- Na de vraagverheldering bij de schoolinterne actor is het steeds aangewezen om ook een vraagverheldering te doen bij de leerling en/of de ouder in de zoektocht naar een gedeelde vraag alsook de inzet van de meest geschikte kernactiviteit(en). Ook hier heeft het CLB de expliciete toestemming nodig (zie eerder).

Indien het CLB het relevant acht om (ook) een vraagverheldering bij een reeds betrokken netwerkpartner te doen, zal steeds de toestemming van de leerling en/of de ouder worden bevestigd.

Door de vraagverheldering bij zowel de leerling, de ouders, de school en/of de netwerkpartners uit te voeren, **verbreedt** het CLB **de initiële vraag naar een of meerdere gedeelde vra(a)g(en)**. Het CLB bepaalt aan de hand van deze gedeelde vraag de finaliteit(en) van de leerlingenbegeleiding en de inzet van de bijhorende kernactiviteit(en):

- Diagnostische finaliteit: Kan o.a. beantwoord worden via de kernactiviteit handelingsgerichte diagnostiek.
- Adviserende finaliteit: Kan o.a. beantwoord worden via de kernactiviteiten handelingsgericht advies en draaischijffunctie.
- Begeleidende finaliteit: Kan o.a. beantwoord worden via de kernactiviteit begeleiding.
- Coachende of versterkende finaliteit: Kan o.a. beantwoord worden via de kernactiviteiten consultatieve LLB (als het het schoolteam betreft), en zit ook vervat in de leerlinggebonden kernactiviteiten HGD en begeleiding.

We benoemen dit als de **triage**: De CLB-medewerker beslist op basis van de (gedeelde) vraag en de finaliteit welke kernactiviteit(en) een adequaat antwoord biedt/bieden op de gestelde vraag. Wanneer een multidisciplinair overleg hieromtrent nodig is, stroomt de vraag door naar het multidisciplinaire team dat samen triert.

Meer in detail, kunnen daarbij volgende kernactiviteiten samen of apart worden ingezet (zie ook het [meer gedetailleerd overzicht](#)):

- Het CLB zet de kernactiviteit [consultatieve leerlingenbegeleiding](#) in:
  - Wanneer het versterken van een schoolinterne actor het antwoord biedt op de vraag van de school.
  - Door dit te koppelen aan een of meer van de hieronder vermelde leerlinggebonden kernactiviteiten, waaronder handelingsgerichte diagnostiek, handelingsgericht advies, begeleiding of draaischijffunctie. Op deze manier tracht het CLB om, via het versterken van de schoolinterne actor, tot een nog meer adequaat antwoord op de vraag te komen. Het gaat dan over reflexen als bijvoorbeeld:
    - 'wat heeft de schoolinterne actor nodig om...?'
    - 'wat voegt het handelingsgericht diagnostisch traject, het handelingsgericht advies, de begeleiding, de inzet van de draaischijffunctie van het CLB toe aan de beeldvorming van de school en de wijze waarop de schoolinterne actor(en) de leerling ondersteunt...?'
    - 'wat kan de leerkracht vanuit de hypothese al eens proberen qua aanpak...?'
- Het CLB zet de kernactiviteit [handelingsgericht advies](#) in. Het gaat om informatie en/of een advies ten aanzien van de leerling, ouder en/of school dat gebeurt zonder dat er een HGD-traject dient opgestart te worden. Vanuit (voorafgaande) contacten met de leerling, ouders en/of school vormt

het CLB een beeld van de leerling in de context. Op basis van dit beeld formuleert het CLB een weloverwogen advies.

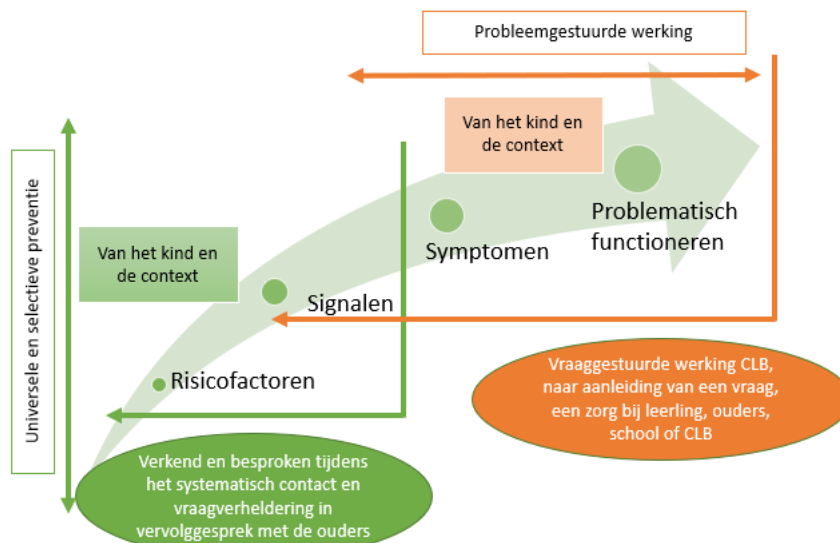
- Het CLB zet de kernactiviteit [handelingsgerichte diagnostiek](#) in om de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van een leerling en de ondersteuningsbehoeften van de leerkrachten (en ouders) op een adequate manier in kaart te brengen en zo samen adviezen op maat te kunnen formuleren.
  - Wanneer diagnostiek wordt aangeleverd vanuit een externe partner wordt deze diagnostiek toegevoegd aan het integratief beeld dat deel uitmaakt van de handelingsgerichte diagnostiek.
- Het CLB zet de kernactiviteit [begeleiding](#) in om de leerling en/of ouders te motiveren, te sensibiliseren of om de leerling en/of de ouders te versterken in de eigen kracht en het besluitvormingsproces.
Daarnaast kan het ook zijn dat via een aantal begeleidingsgesprekken de leerling ondersteund wordt om de stap naar externe partners te zetten. Dit kan ook via blended hulpverlening.
- Indien blijkt dat er verdere externe ondersteuning nodig is om de beeldvorming te verrijken om tegemoet te kunnen komen aan de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling (en de ondersteuningsbehoeften van de ouders) en/of wanneer er bijkomende hulpverleningsdoelen werden geformuleerd, dan betreft het CLB bijkomend het netwerk via de **draaischijffunctie**.

Kernactiviteiten kunnen dus gelijktijdig, aansluitend en/of complementair worden ingezet. Bij de triage of tijdens de leerlingenbegeleiding stuurt de CLB-medewerker zo bij op basis van de noden van de leerling, ouders en school. Vragen zijn veelal complex. Het kan helpen om meervoudige en/of complexe vragen op te delen in deelvragen en zo de complexiteit te reduceren. Op die manier krijgt de CLB-medewerker sneller zicht op welke kernactiviteiten best (eerst) ingezet worden om de (deel)vraag te beantwoorden. Tijdens een traject kunnen andere vragen rijzen en kunnen verwachtingen en/of doelstellingen veranderen. Daarom is het belangrijk om tijdens het handelen regelmatig te evalueren door steeds terug te koppelen naar de initiële doelstellingen en af te toetsen of deze doelen nog steeds binnen de verwachtingen van de verschillende actoren vallen.

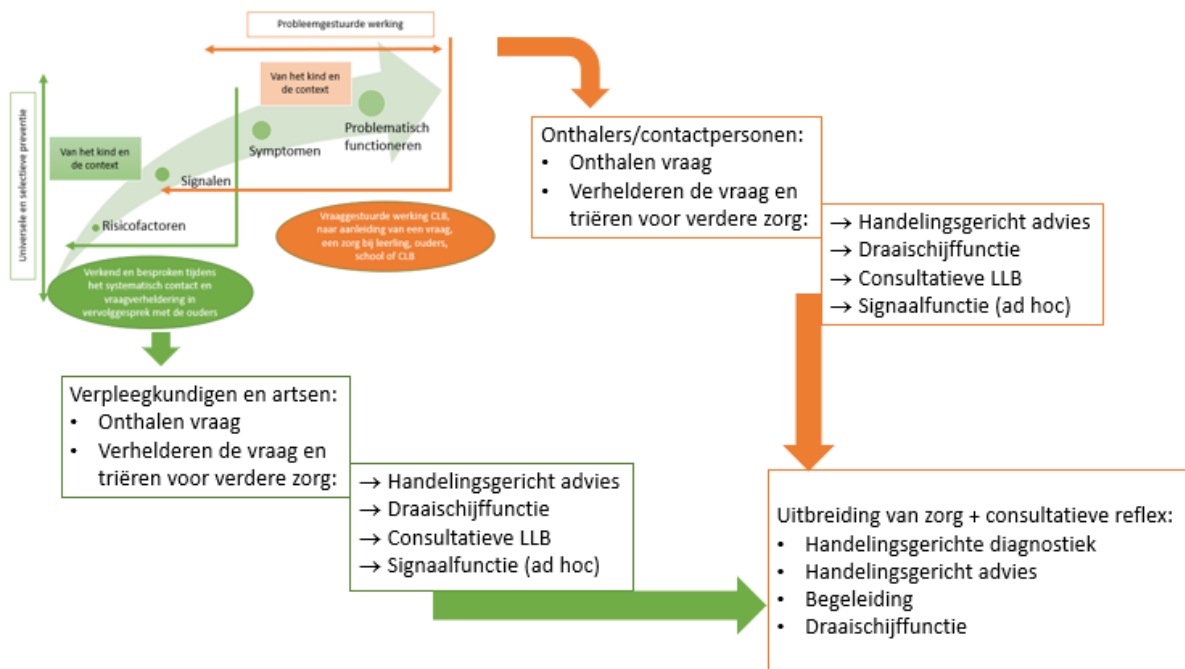
De aanbodgestuurde werking van het CLB in relatie tot de vraaggestuurde werking en de schoolversterkende kernactiviteiten van het CLB

De aanbodgestuurde werking van het CLB omvat leerplichtopvolging, begeleiding anderstalige nieuwkomers, begeleiding buitengewoon onderwijs, keuzeprocessen onderwijsloopbaan, trajecten in functie van verplichte adviezen, systematische contacten en vaccinaties en profylactische maatregelen (zie ontwikkelingsschalen van de onderwijsinspectie). De aanbodgestuurde werking kan geschakeld worden aan de vraaggestuurde werking alsook aan de schoolversterkende kernactiviteiten van het CLB. Onderstaande schema's illustreren dit aan de hand van de systematische contacten:

GO! CLB visie op leerlingenbegeleiding

Tijdens de inzet van de aanbodgestuurde werking, waaronder de systematische contactmomenten, onthaal anderstalige nieuwkomers en ook tijdens de inzet van ander populatiegebaseerd aanbod en screening (bijvoorbeeld ELP), worden door het CLB risicofactoren en signalen gecapteerd. Wanneer de leerling en/of de ouders een (rond dit gecapteerde signaal of een andere) vraag hebben, worden deze vragen verhelderd.

Het CLB triert daarbij in hoeverre er een vervolgaanbod op maat nodig is om deze gedeelde vraag te beantwoorden. Het CLB kan er dan voor kiezen om de andere vraaggestuurde en schoolversterkende kernactiviteiten in te zetten. Dit kan geïllustreerd worden aan de hand van volgende figuren, die deze koppeling van de aanbodgestuurde aan de vraaggestuurde CLB-werking via de systematische contacten illustreren:

Tips bij de implementatie voor CLB-beleid

Hieronder formuleren we een aantal tips. Deze kunnen helpen bij de implementatie van de verschillende kernactiviteiten enerzijds en anderzijds bevorderen zij een integrale benadering door de verwevenheid van de verschillende kernactiviteiten te benadrukken. Binnen elke visietekst worden specifieke accenten gelegd die aansluiten op deze algemene suggesties.

De leerling staat centraal

Welke systemen en procedures dragen bij aan de **continuïteit van begeleiding voor de leerling/ouders**? Welke interne systemen zorgen ervoor dat de CLB-medewerker kan terugvallen op de expertise van het team om het 'switchen' van hulpverlener te beperken? Specificeer daartoe, vanuit de verschillende rollen binnen het centrum, hoe de flow van de vraaggestuurde werking bewaakt wordt en hoe deze multidisciplinair vorm krijgt. Daarbij is het belangrijk om bijzondere aandacht te besteden aan de manier waarop de vraaggestuurde werking aansluit bij de CLB-consulten.

De leerling staat aan het roer van zijn eigen traject. Dit wil zeggen dat we onze leerlingen maximaal betrekken. Het participatiewiel⁸ kan gebruikt worden als theoretisch kader om jongeren actief te betrekken en mee vorm te laten geven aan hun traject.

Peil op structurele wijze naar **tevredenheid en effecten** bij leerlingen, ouders en de schoolinterne actor. **Nazorg** kan een beeld geven over het al dan niet blijvende karakter van de effecten van de begeleiding. Hiermee verhoog je de kwaliteit van je werking.

(Netoverstijgend) samenwerken:

Sterke (lokale) samenwerkingsverbanden kunnen de samenwerking met externe partners in trajecten faciliteren. Goede afspraken met partners, kennis van de lokale sociale kaart en zicht op complementariteit en subsidiariteit in de samenwerking, versterken het centrum en haar medewerkers in hun trajecten. Dit heeft op zijn beurt effect op de kwaliteit van de leerlingbegeleiding. Ook de **netoverstijgende samenwerking** tussen diverse centra kan bijdragen aan de continuïteit in de hulpverlening en aan de complementariteit in het aanbod. Centra kunnen op deze manier zowel reactief als proactief inspelen op regionale tendensen en lokale noden. Verder kunnen zij via deze samenwerkingsverbanden hun signaalfunctie naar het lokale beleid opnemen en invloed uitoefenen op hun omgeving. Tot slot dragen goede **samenwerkingsafspraken met de scholen, het LSC en de PBD** bij aan de doelmatigheid en efficiëntie van de leerlingbegeleiding. Duidelijke afspraken, met concrete en meetbare doelstellingen die regelmatig geëvalueerd worden, geven richting aan het beleid en aan de acties op de werkvloer.

Monitoring van de aard en de frequentie van de **vragen**, kan aanleiding geven tot het inzetten van de **signaalfunctie** tegenover de school, tegenover lokale partners en overheden en tot slot tegenover het bovenlokale niveau. Het centrum neemt op deze manier een responsieve en waar mogelijk ook proactieve houding aan en vergroot daarmee haar beleidsvoerend vermogen. Daartoe is het belangrijk om systemen te ontwikkelen die de helikoptervisie van het centrum ondersteunen en die bijdragen aan de uitwerking van de signaalfunctie. Het lijkt aangewezen om te expliciteren op welke manier CLB-medewerkers signalen kunnen doorgeven over de scholen waar zij trajecten lopen en welke informatie zij minimaal moeten doorgeven en dus waakzaam voor moeten zijn. Het kan nodig zijn om hier prioriteiten in te stellen.

Professionele ontwikkeling

---

⁸ Zie [MoVisie](#) en het [Vlaams Patiëntenplatform](#)

Het centrum als professionele leergemeenschap: multi-, inter- en intradisciplinaire casusbespreking draagt bij tot de professionalisering van de verschillende medewerkers. Intervisie kan een meerwaarde betekenen op vlak van zowel de expertiseontwikkeling van de individuele medewerkers, als op vlak van visiebepaling op beleidsniveau. Ook de signaalfunctie van alle scholen samen (op centrumniveau) kan interne professionaliseringsnoden van het CLB zichtbaar maken.

Standpunten, attitudes, onderliggende assumpties en normen bepalen sterk de **cultuur en het klimaat** van het centrum. Deze elementen zijn even bepalend voor het sturen van gedrag als de formele regels en procedures. Het is belangrijk om deze vast te krijgen en waar nodig te expliciteren en bespreekbaar te stellen. Deze inzichten kunnen helpen bij het streven naar een gedragen en gelijkgerichte werking.

Interne systemen (server, SharePoint, mappenstructuur) die informatie en kennis op vlotte en steeds toegankelijke wijze ter beschikking stellen van de medewerkers, dragen bij aan de professionalisering en kennisontwikkeling op het centrum.